

Ад яе сыходзіла толькі светлыня

16 чэрвеня пайшла з жыцця выдатны літаратурны крытык, прыгожая жанчына і чалавек найвялікшай і найдабрэйшай душы Валянціна Локун.

Валянціна Локун — надзвычай моцная жанчына. Слова «была» знарок не ўжываю. Ну якое ж «была»? Яна жыве ў літаратуразнаўчых артыкулах, творах, кнігах... Яна — кандыдат філалагічных навук, член Саюза пісьменнікаў Беларусі. І гэта — пры пастаяннай прыкаванасці да ложка.

Валянціна Іванаўна нарадзілася 6 жніўня 1946 года ў вёсцы Цепянец Пінскага раёна. Скончыла Цепянецкую пачатковую школу, вучылася ў Малоткавіцкай СШ. З сёмага класа па прычыне хваробы ног перайшла ў Пінскую завочную школу, якую скончыла ў 1966 годзе з залатым медалём. У тым жа годзе паступіла на філалагічны факультэт (рускае аддзяленне) Брэсцкага дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя А. С. Пушкіна. У 1974 годзе разам з сям'ёй пераехала ў г. Пінск. Вучылася ў аспірантуры пры Беларускам дзяржаўным універсітэце імя У. І. Леніна. У 1984 годзе абараніла кандыдацкую дысертацыю «Праблемы стылю беларускай ваеннай прозы» (па творчасці Васіля Быкава, Барыса Сачанкі, Івана Чыгрынава). Працавала загадчыцай Цепянецкай бібліятэкі, старшым выкладчыкам Брэсцкага педінстытута імя А. С. Пушкіна (1985–1998). З 1987 па 2007 г. — супрацоўнік, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, сумяшчаючы з 1987 па 1998 год працу ў Інстытуце літаратуры з працай у педінстытуце.

Першая публікацыя з'явілася ў 1973 годзе ў газеце «Полесская правда» (г. Пінск). Аўтар больш за сотню навуковых артыкулаў па праблемах развіцця беларускай літаратуры. Аўтар кніг «Да новых вышынь», «Маральна-філасофскія пошукі беларускай ваеннай і гістарычнай прозы, 1950–1960-я гады», «Кругі жыцця, кругі літаратуры», «Васіль Быкаў у кантэксце сусветнай літаратуры», адна з аўтараў «Гісторыі беларускай літаратуры XX стагоддзя» ў 4 тамах. У суаўтарстве з іншымі вядомымі літаратуразнаўцамі выдадзены «Нарысы беларуска-ўкраінскіх літаратурных сувязей», «Беларуская літаратура ў кантэксце славянскіх літаратур XIX–XX стст.». Лаўрэат прэміі прэзідэнтаў Акадэміі навук Украіны, Беларусі і Малдовы (2004). Двойчы лаўрэат прэміі часопіса «Полымя» (1993, 2001). Узнагароджана медалём Святой Еўфрасінні Полацкай ад ГА «Міжнародны фонд Святой Еўфрасінні Полацкай» (2006).

Вось такі далёка не поўны спіс спраў, заслуг і ўзнагарод незабыўнай Валянціны Іванаўны, вялікай патрыёткі як Беларусі ў цэлым, так і яе малой радзімы — Піншчыны, Берасцейшчыны. За апошнія гады яна паспела да ўсяго зрабіць агляды творчасці многіх маладых членаў абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі, якія выдалі па адной-дзве кніжкі. Гэта значыць, яна не толькі глыбінна даследавала айчынны літаратурны працэс, але і ўважліва, прафесійна, усхвалявана адсочвала новыя таленты, падтрымлівала іх сваім важкім словам вядомага навукоўца і літаратара, заўсёды трымала руку на пульсе літаратурнага жыцця ў самым шырокім сэнсе гэтага слова — ад пачаткоўцаў-землякоў да літаратараў сусветнага маштабу.

А колькі прыемных эмоцый перажываў кожны, хто наведаў яе дома — на кватэры ў Пінску! Неаднойчы іх меў шчасце адчуць і аўтар гэтых радкоў, за што разам з іншымі, хто ведаў Валянціну, бязмерна ўдзячны ёй. Ніколі не забудуцца яе прыветная і вельмі мілая усмешка, яе пяшчотны голас, іскрысты пагляд...

Пачатак лета. Час росквіту ўсяго жывога. А ёй наканавана было лёсам якраз у гэтую дзівосную пару пакінуць светлы-светлы свет, які і яна стварала сваім талентам і найкаштоўнейшымі чалавечымі якасцямі. Памяць пра Вас, дарагая Валянціна Іванаўна, таксама найсвятлейшая.

Чэрвень 2016 г.